

No.

17 Nisan 1967

(Cumartesi)

MISCHA ELMAN

Müzik Dünyası ünlü bir Viyolonselist kaybetti **MISCHA ELMAN** **76 YAŞINDA ÖLDÜ**

Ünlü viyolonist Mischa Elman bir kaç gün önce, bir kalb krizi sonucu New Yorktaki apartmanında hayata gözlerini yummuştur. Elman 76 yaşındaydı.

Son zamanlarda günde üç saat müddetle akonpanyötörü Joseph Seiger ile birlikte Sonbahar konser mevsimi için yoğun bir çalışmaya girişmişti.

Elman 12 yaşında ilk defa olarak Berlinde sahneye çıktığı zaman bir olay genç dahininin neredeyse hayatına mal olacaktı.

4 yaşında, bir din adamı olan babası tarafından kemana başlatılan Mischa Elman, dokuz yaşında St. Petersburg Konservatuarına öğrenci olarak kabul edilmiş, ve Peopold Aurer'in öğrencisi olmuştu.

1904 yılında Berlindeki başarılı ve ilk konserini vermişti.

Bu konserden bir gece önce çok heyecanlı olan harika çocuk ve ona bu yolculuğunda refakat eden babası havagazi lâmbasını söndürmeyi unutarak yatmışlar, ve genç Elman zehirlenmişti. Fakat her seve rağmen sah-

srasında ona hayran olan bir Rus Asilzadesi tarafından hediye edilmişti.

Mischa Elman gayet nüktedan bir insandı. Bir müzik eleştirmecisiyle aralarında geçen bir olayı anlatmaktan daima haz duyardı.

Bundan senelerce önce Elman, Beethoven'in keman konçertosu için bir kadans yazmıştı. Beethoven'in zamanında kadanslar yazılmaz fakat virtüöz'un onları istedikleri gibi değiştirebilmesi için bilhassa bırakılırdı.

O senelerin ünlü müzik eleştirmecilerinden biri kadansı son derece metheden bir yazı yazmıştı.

İki yıl sonra aynı eleştirmeci kadansın gayet zevksiz olduğunu ileri sürdü. Okuyucular bu çelişmeyi eleştirmecinin dikkatine sundular. Bu sefer eleştirmeci Elmana o hayran olduğu kadansının bu yeni çaldığı parça olup olmadığını soracak oldu.

Virtüöz «Evet sayın bayım» diye cevap verdi Elman «Ay niydi. Zaten onu çalışımın sebebi de geçen sefer onun sizin tarafınızdan o derece büyük bir teveccühe mazhar oluyordunuz»

da rahat eden babası na-
vagazi lambasını söndürme-
yi unutarak yatmışlar, ve
genç Elman zehirlenmişti.
Fakat her şeye rağmen sah-
neye çıkan ve konserini baş-
arıyla veren genç sanatçı
perde kapandıktan sonra
oraya yıkılıp kalmıştı.

1905 yılında Londrada Que
en Hall'de konser veren san-
atçı yaşının çok genç olma-
sına rağmen, gününün ünlü
ve başarılı viyolonistleriyle
boy ölçüşebilecek bir seviye
de addedilmekteydi.

Asabi, optimist ve egoist
olduğu kadar sevimli ve in-
sancıl bir sanatçı olan El-
man hayatı çok sever ve baş-
kalarının da hayata kendisi
kadar neden bağlı olmadık-
larını ve başarı için neden
kendisi gibi bir mücadeleye
girişmediklerini bir türlü an-
layamazdı. 1940 yılında ken-
disiyle mülikat yapan bir
müzik kritiğine; odanın için
de bir aşağı bir yukarı dur-
madan dolaşırken söylediği
şu sözler dikkate değer: «Her
zaman konsere hazır ve
formdayım bunun için de
Virtüyoz olarak daima başa-
rı kazandım.»

Elman son derece meto-
dik bir insandı. Saat sabah
ları sekizde kalkar, ve kahval-
tıdan hemen sonra çalışma-
ya koyulur ve 10 a kadar hiç
durup dinlenmeden çalışırdı.
Ani ve beklenmedik kalb kri-
zi geldiği zaman da çalış-
maktaydı.

Elman çok nadir ve kıymet-
li iki kemanın sahibidir. Bu
kemanlardan biri 1717 yılın-
dan kalma bir Stradivarius
«Bu keman bir zamanlar Na-
poleon'a aitti.» Diğeri ise 200
senelik bir Amati'dir. Bu
kemanı henüz çok ufakker
Elman'a verdiği bir konse-

niydi. Zaten onu çalışının
sebebi de geçen sefer onun
sizin tarafınızdan o derece
büyük bir teveccühe mazhar
oluşuydu.»

Dört yaşında virtioz olmuştu ama...

Ruth Slenczynska'nın meraklı hayat hikâyesi

1951 yılı bir bahar sabahı,
ufak tefek, gözlüklü bir kız-
cağız müzik bölümünü yönet-
tiği kolejin müzik salonun-
da öğrencilerinin gelmesini
beklerken pianoda J. S.
Bach'ın az tanınmış bir so-
natını çalıyordu. O kadar dal-
mıştı ki Okul Müdürüyle bir
yabancıнын içeri girdiğini far-
ketmedi. Yabancı, o yıl yapı-
lacak Bach festivalinin sa-
nat direktörü Gastone Usigli
idi. Bir müddet sessiz küçük
elleri seyrettiler. Parça bitin-
ce Gastone Usigli: «Bu sonatı
şimdiye kadar dinlediğimi
sanmıyorum. Bach'ın böyle
yorumlandığını ise ilk defa
duyduğuma eminim. Bu genç
hanımı tertiplediğimiz festi-
valde çalmıya razı edebilirim
belki» dedi. Yirmi altı yaşın-
daki öğretmen festivale katıl-
dı. Onu dinleyen eleştiriciler
sanatının olgunluğunu, ola-
ganüstü icrasını uzun uzun
övdüler. Konserler birbirini
takip etti. Üç Avrupa turne-
sinden sonra RUTH Slencz-

ynska, her yerde müzik dün-
yasının sayılı kişilerinden bi-
ri olarak alkışlandı.

Aslında Ruth Slenczynska,
yirmiiki yıl önce ilk defa
halk önünde çalmış müzik
dünyası bu dört yaşındaki ço-
cuğun karşısında hayretler i-
çinde kalmıştı. On yıl müd-
detle konser salonlarının ha-
rika çocuğu olmuştu.

Bu sanatçının müzik dün-
yasına girişi, onu yolundan
büsbütün döndürebilecek bir
kâbustan kurtulmak için mü-
cadelesi, müzik yıllıklarının
en meraktı ve en acıklı bir hi-
kâyesi olmuştur.

Bu hikâye onun dünyaya
geldiği 15 Ocak 1925 günü
başladı. Amerika'ya yerleş-
miş Polonyalı bir kemancı o-
lan babası Josef Slenczynska
harbte yaralandığında, bileği
nin de sakatlanması yüzün-
den keman çalamıyacagını
anlayınca, ölmez de kurtulur
sa dünyaya, bir eşi daha gel-
miyecek bir virtüoz yetistir-
meye ahdedti. Kızı doğunca

ilk işi kliniğe koşup çocuğun
parmaklarını incelemek oldu.
Ondan sonra da her gün be-
şinin başında keman çaldı.
Çocuk üç yaşındayken piano
ya karşı ilgisini gören baba-
sı bir piano satın aldı, ayak-
larının yetişmesi için pedala-
rını uzattı. Artık oyuncak-
ları kilitli duran Ruth, gün-
de sekiz saat piano çalışıyor-
du. Babasına kalsa bunu ist-
tiyerek yapıyordu ama sa-
bah akşam ellerine babası ta-
rafından masaj yapılan küçü-
gün vücudunda bazen çür-
rükler gören annesi o fikir-
de değildi. Dört yaşında halk
önünde ilk konserini verdik-
ten sonra babası, Ruth'un
tahsiline devam edebilmesi i-
çin bütün ailenin üç yıl Av-
rupada kalabilmesi için zen-
ginlerin yardımını sağladı.
Avrupa'da Arthur Schnabel,
Serge Rachmaninoff gibi en
büyük profesörler bu eşsiz ta-
lebe hiç bir ücret almadan
ders verdiler. Ruth çalışır-
ken babası iskemlesinin ar-
kasında durup elindeki değ-
nekle, ellerine vurmamaya
dikkat ederek, yanlışlarını
düzeltilirdi.

Kızına hiç bir sevgi gös-
termiyen baba, yapılan bütün
konser tekliflerini kabul edi-
yordu. On yaşındaki Ruth,
bir turnede Paderewski'nin
iptâl ettiği bir konserte on-
nun yerine çaldı. onbir ya-
şında onbeş dakikalık bir rad-
yo emisyonundan üçbin dol-
lar alıyordu.

Ruth, yavaş yavaş babası
le her şeyde aynı fikirde ol-
mamaya başladı. Hele bir
gün bir konuşma sırasında,
karşısındakine «...Sevdiğim
Beethoven değil, onun bana
temin ettiği para.» dediğini
duyduktan sonra babasıyla a-
rasının büsbütün açılması ge-

(Devamı 7 nci Sayfada)

FALSTAFF — Geçenlerde
Londrada Kraliyet Opera bi-
nasında yeniden sahneye
konan Verdin'in «Falstaff»
operasında Almanyalı sanat-
kâr Fisher - Dieskau baş
rolde görülüyor. Edward
Downes'in idaresinde oyn-
anan operada Meksikalı
Oralla Dominguez ve Luisa
Bozabalian Mrs. Quickly ve
Mrs. Ford rollerini oyna-
maktadır.

meraklı hayat

hikâyesi

(Baştarafı 6 ncı Sayfada)
çıkmedi. 1939 da çıkan harb yüzünden Avrupadaki bir tur neyi iptâl etmek zorunda kalan baba-kız Amerikaya döndülerse de artık sezon geçmiş olduğundan konser veremeyen Ruth, ondört yaşında ilk defa olarak «İşsiz» kaldı. Ertesi yıl da bu hârika çocukla kimsenin ilgilenmediğini gören babası kazandığı dolarlarla iş yaparken Ruth Üniversiteye girdi. O zamana kadar çocuk gibi giyinen, her zaman babasıyla dolaştığından annesinden ve kız kardeşlerinden uzak kalan kızcağız babasından yardım görmediğinden, kendisine «Normal» elbiseler yapabilmek topuklu ayakkabı alabilmek için bir kütüphanecinin yanına yardımcı olarak girdi. Bir gün Üniversitede küçük bir «Sving» meraklısı grupuna, Bach ve Beethoven'i çaldığı kolaylıkla «Boogie - woogie» çaldığı sırada George Born adındaki bir arkadaş: «O kadar güzel çalışıyorsunuz ki klâsik müzikte başarı kazanacağınız muhakkaktır. Chopin'in Do Major etüdünü hiç dinlediniz mi?» deyince bundan çok mütehasis olan Ruth hemen bu etüdü ve büyük bestecinin öteki 23 etüdünü de çalabildiğini arkadaşına gösterdi. Sonradan babasının izin vermesine rağmen bu arkadaşıyla evlenen Ruth Slenczynska kocasının harbe gitmesi üzerine eğitim hayatına girdiyse de 1951 festivalinden sonra konserlerine devam etmiştir.

MELİHA ARTUN